

MALTA

QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)

MAGISTRAT DR.

CONSUELO-PILAR SCERRI HERRERA

Seduta tal-15 ta' April, 2015

Avviz Numru. 289/2014

**Dr. Alessandro Lia bhala prokuratur specjali
tas-socjeta' estera Pulak Tradex Private Limited**

vs

Kosecp (Distribution & Business Services) Ltd (C31477)

Il-Qorti,

Rat ir-rikors tal-attur nomine li gie pprezentat fir-Registru ta' din il-Qorti nhar il-21 ta' Awwissu 2014 fejn talab lil din il-Qorti tikkundanna lis-socjeta' konvenuta thallas lis-socjeta' attrici s-somma ta' tmint elef, tliet mija, erbgha u ghoxrin ewro u sbatax-il centezmu (€8,324.17) ekwivalenti ghal hdax-il elf, u tmienja u hamsin punt tmienja zero Dollaru Amerikan (\$11,058.80) jew kull somma ohra verjuri li tigi likwidata minn din il-Qorti sal-kompetenza massima taghha, hlas dovut lill-attrici in linea ta' *commission*.

Bl-ispejjez u bl-imghaxijiet legali sad-data tal-pagament effettiv.

Huwa ngunt ukoll biex tidher ghas-subizzjoni.

Rat ir-risposta tas-socjeta' Kosecp (Distribution & Business Services) Ltd li giet ipprezentata fl-14 ta' Ottubru 2014 fejn eccepiet:

1. *"Illi, fl-ewwel lok, it-talba attrici hija intempestiva stante illi s-socjeta' attrici qatt ma ffatturat lis-socjeta' konvenuta bl-ammont dovut lilha.*
2. *Illi fit-tieni lok, u bla pregudizzju ghas-suespost, l-ammont pretiz mis-socjeta' attrici m'huwiex dak pattwit.*
3. *Illi fi kwalunkwe kaz, u minkejja s-suespost, l-ammont pattwit mas-socjeta' attrici gie debitament saldat mis-socjeta' konvenuta.*
4. *Salv eccezzjonijiet ulterjuri."*

Rat in-nota ta' Dr. Alessandro Lia li giet ipprezentata fil-15 ta' Ottubru 2014 li permezz taghha esebixxa numru ta' dokumenti, fatturi u l-prokura specjali relattiva.

Rat in-nota ta' Dr Alessandro Lia li giet ipprezentata fis-26 ta' Novembru 2014 li permezz taghha esebixxa affidavit ta' Ajay Jain, rapprezentant tas-socjeta' Pulak Tradex Private Limited.

Rat l-affidavit ta' **Ajay Jain** fejn iddikjara bil-lingwa Ingliza illi f'Settembru 2013 huwa gie Malta fuq xoghol bil-hsieb li jaghmel kummerc fuq *waste-paper trade*. Ghall-ewwel huwa kellem lil Mr. Noel Cefai ta' Green Care Trading u hemmhekk sar jaf lil Mr. Anthony Pisani li huwa *supplier* tal-*waste-paper* hawn Malta bil-kumpanija KOSECP.

Ix-xhud spjega li l-kumpanija tieghu ddecidiet li taghmel zewg ordnijiet ma' Mr. Pisani liema ordnijiet saru ghan-nom tal-klijent tax-xhud gewwa l-Indja u l-kumpanija tax-xhud kellha l-irwol ta' *commission agent*. L-ewwel ordni saret fid-9 ta' Jannar 2014. It-tieni ordni saret xi ftit tax-xhur wara. Iz-zewg ordnijiet saru b'*delivery against payment*. Mr. Pisani qabel li jhallas il-kummissjoni relattiva lis-socjeta' Pulak Tradex Private Limited wara li jircievi pagament tal-affarijiet mill-klijent tieghu l-Indja.

Meta s-Sur Pisani rcieva pagament fuq l-ewwel pagament mill-klijenti tax-xhud, is-Sur Pisani talab li jhallsu *commission* taz-zewg ordnijiet meta jhallsu l-kont tat-tieni ordni. Mr. Pisani ssuggerixxa illi jhallas fl-24 ta' April 2014.

Ix-xhud spjega li l-pagament tal-ewwel ordni mill-klijenti tieghu lil Mr Pisani u KOSECP fil-15 ta' Marzu 2014 u l-pagament tat-tieni ordni sar fit-28 ta' April 2014. Wara dan Mr Pisani waqaf jirrispondi t-telefonati taghhom u rrifjuta li jikkomunika maghhom.

Sussegwentement irrizulta li l-materjal li Mr Pisani biegh lill-klijenti tax-xhud kien ghal kollox differenti minn dak li kienu ftehm u dwaru. Filfatt sostna li l-klijenti tieghu rrifjutaw dan il-materjal u qed izommu lix-xhud responsabbli ghal dan. Ghalhekk ix-xhud istitwixxa *claim* kontra l-*business* tas-Sur Pisani ghal bejgh frawdolenti. Filfatt Mr Pisani kien anke wriehom ritratti tal-materjal li kellu jinbaghat lill-klijenti tieghu liema ritratti wrew materjal kompletament differenti minn dak il-materjal li nbiegh lill-klijenti tax-xhud.

Ix-xhud tenna li Mr Pisani kien qabel li jhallas is-somma ta' USD11,058.80 bhala *commission*. Huwa kien talab lix-xhud id-dettalji tal-kont tal-bank wara li kkonfermaw il-*commission* dovuta. Ix-xhud kien informahom li l-materjal li kien hemm f'wiehed mill-containers kellu 19% *moisture* li ghalhekk zied il-piz tieghu u naqqas il-*marketable material quantity*. Ghalhekk huma talbu refund ta' USD 1161 ghan-nom tal-klijenti tieghu pero' Mr Pisani beda jhedded li ma jhallasx il-*commission* dovuta.

Il-kumpanija tax-xhud qablet ma' Mr Pisani li l-*commission* dovuta kellha tkun ta' USD 5.00 kull tunnellata ghal OCC Waste u USD 35.00 ghal MIX paper waste. Huwa spjega li biz-zewg konsenji ta' 256.66MT u 279.30MT rispettivament, il-*commission* dovuta tammonta ghal USD 11,058.80.

Ix-xhud iddikjara li ghalkemm Mr Pisani accetta l-*commission* dovuta u wieghed li jhallasha, huwa baqa' ma hallasx din is-somma flus. Huwa sostna li fid-data tal-ewwel seduta ta' din il-kawza Mr Pisani f'ismu assuma l-obligazzjoni tal-pagament tal-kumpanija tieghu KOSECP u ddepozita fl-account tieghu is-somma ta' USD 2,649.30. Pero' ddikjara li mhux qed jaccetta dan l-ammont bhala settlement tal-kaz.

Anthony Pisani xehed fit-3 ta' Dicembru 2014 fejn esebixxa affidavit tieghu flimkien ma' xi dokumenti u kkonferma l-kontenut tieghu. Huwa ghadha kopja ta' dan l-istess affidavit lill-kontro parti.

Ix-xhud kompla jixhed in kontro-ezami fejn saritlu referenza ghall-email esebita f'dawn l-atti mmarkata bhala Dokument AP2 datata 25 ta' Marzu 2014. Huwa spjega li din l-istess email li huwa rcieva minghand deevesh.jain@hotmail.com hemm indikat *mixed paper waste thirty five US dollars at 279.30 metric tonnes*, ammont globali ta' 9775.5 US dollars. Dwar dan spjega illi effettivament hemm talba sabiex il-*commission* tieghu ghandha tkun hamsa u tletin US dollars (\$35) pero' huwa qatt ma baghat risposta ghal tali talba. Ghalhekk ix-xhud qatt m'accetta din it-talba. Huwa kkonferma li wara kien baghat email sabiex jikkonferma l-kont bankarju tas-socjeta' Pulak Tradex Pvt Limited. Ix-xhud jaqbel illi f'dan l-email tal-25 ta' Marzu 2014 kien hemm zewg items, il-*mixed paper weight* u kien hemm kartun OCC. Huwa minnu illi *pendente lite* huwa kien ghamel trasferiment ta' xi elfejn ewro (€2,000) lis-socjeta' Pulak Tradex Pvt li huwa l-ammont illi huwa jippretendi li hija ntitolat ghalih s-socjeta' attrici. Effettivament ma kienux ewro izda kienu dollari kif indikat fl-ahhar paragrafu tal-affidavit tieghu stess. Effettivament dan il-hlas sar mis-socjeta' Kosecp lill-

kumpanija Pulak. Huwa minnu wkoll illi l-kumpanija tieghu hija koperta b'mandat ta' sekwestru.

Rat l-affidavit ta' **Anthony Pisani** li gie pprezentat fit-3 ta' Dicembru 2014 fejn iddikjara li huwa direttur tas-socjeta' konvenuta li tinnegozja l-materjal ta' skart illi jigi esportat fl-esteru. Huwa ilu f'din il-linja seba' snin u jesporta mas-sebat elef (7,000) tunnellata ta' skart fis-sena. Ix-xhud tenna li huwa kien gie kkuntatjat l-ewwel darba mis-socjeta' attrici f'Settembru 2013. Pero' meta rapprezentanti tas-socjeta' attrici gew Malta f'Settembru 2013 u talbu li jkellmuh, huwa ma setghax jiltaqa' magghom ghax kien imsiefer.

Huwa spjega li wara korrispondenza estensiva, Deevish Jain kitiblu ghan-nom tas-socjeta' attrici fis-7 ta' Jannar 2014 f'9.42 am u talbu l-prezz C & F Mundra Port, India ghal 300 tunnellata "*mix paper*". Ix-xhud irrispondieh f'10.22am dakinhar stess illi ghandu ghaxar containers bil-prezz C&F ta' mija u tmenin dollaru Amerikan (\$180) li kienu jinkludu hames dollari commission (Dok. AP). Dakinhar stess fis-1.18pm ix-xhud ikkonferma li l-prezz ta' €180-il tunnellata Cash Against Documents (CAD) jew kontra *letter of credit* ikkonfermata li tithallas 30 jum wara l-polza tal-kariku.

Deevish Jain ikkonferma l-ordni max-xhud imma qallu biex jiffattura bil-prezz ta' \$ 215-it tunnellata. Huwa assumma illi ghamel hekk ghax irnexxielu jgib prezz ahjar kif kien fid-dmir illi jgibli l-ahjar prezz bhala "*commission agent*". Filfatt il-fatturi qatt ma hargu fuq is-socjeta' attrici imma fuq ix-xerrej tal-materjal. Fil-kaz ta' l-ewwel ordni, dan kien Prolific Papers (P) Ltd mentri fil-kaz tat-tieni ordni, il-fattura harget fuq Suchi Ltd Paper Mills. Fl-email tal-konferma, Jain qallu wkoll illi ser jiehu l-kummissjoni tieghu minghand ix-xhud. Ix-xhud iddikjara li qatt ma

ftihem mas-socjeta' attrici kummissjoni differenti minn \$5 it-tunnellata. Meta Deevish Jain ikkonferma t-tieni ordni fil-11 ta' Frar 2014, huwa qallu "*Kindly keep our commission as 5 dollars per tonne in this price*" (Dok. AP1). Ix-xhud cahad illi huwa f'xi moment ftiehem illi l-kummissjoni ghall-ewwel kunsinna ta' *mix paper* kellha tkun \$35 it-tunnellata mentri dik ghal Old Corrugated Carton (OCC) waste kellha tkun \$5 it-tunnellata. Huwa stqarr illi l-kummissjoni ta' \$5-il tunnellata diga' hija ferm gholja u assolutament ma jaghmilx sens illi l-kummissjoni tal-kartun tkun wiehed minn sebgha dik tal-karta mhallta illi normalment fis-suq iggib prezz anqas.

Fil-kaz tal-ewwel ordni, is-socjeta' attrici talbitu jiddeskrivi l-materjal bhala "*waste paper*" fil-fattura u fil-polza tal-kariku mentri l-offerta kienet ghal "*mix paper*". Ix-xhud ma kellu l-ebda kuntatt dirett max-xerrej tal-materjal u ma jafx x'diskors sar bejnu u bejn is-socjeta' attrici. Pero' x-xhud qal illi qatt ma rcieva lmenti minghand is-socjeta' attrici jew minghand ix-xerrej dwar il-kwalita' tal-materjal la tal-ewwel kunsinna u lanqas tat-tieni kunsinna u ddikjara li l-ewwel darba li sar jaf b'tali ilment kien fl-affidavit tas-Sur Jain.

Ix-xhud sostna li sar jaf bil-pretensjoni tas-socjeta' attrici permezz ta' "*email*" bid-data tat-8 ta' April 2014 (Dok. AP2). Huwa ma accettax illi jhallas tali *commission*. Huwa cahad illi wara l-24 ta' April 2014 ma baqghax f'kuntatt mas-socjeta' attrici. Filfatt kien ikkuntatjah l-avukat Dr Lia u huwa qabbad lill-avukat tieghu biex ikellmu. Dr Lia qatt ma kitiblu imma sempliciment cempillu. Huwa lanqas qatt ma rcieva fattura minghand is-socjeta' attrici ghall-ammont pretiz.

Madankollu x-xhud iddecieda li jhallas dak li kien miftiehem u dan ghamlu permezz ta' rimessa illi saret ghas-saldu ta' elfejn, sitt mija u disgha u sebghin

dollaru u tmenin centezmu (\$2,679.80) (Dok. AP3) fit-13 ta' Ottubru 2014. Il-bank ikkonfermalu illi dan l-ammont gie trasferit lis-socjeta' attrici mill-kont tas-socjeta' konvenuta.

David Galea in rapprezentanza tal-bank APS xehed fit-13 ta' Jannar 2015 fejn iddikjara li huwa jokkupa l-kariga ta' *compliance officer* mal-APS Bank. Huwa gie mitlub sabiex jaghti informazzjoni dwar *credit transfer* numru 140143 li sar fit-13 ta' Ottubru 2014. Huwa qal illi t-talba kienet saret mis-socjeta' konvenuta a favur ta' certu Pulak Tradex PVT Limited fl-ammont ta' elfejn, sitt mija u disgha u sebghin dollaru u tmenin centezmu (\$2,679.80). Huwa esebixxa kopja ta' din id-dokumentazzjoni li l-Qorti mmarkat bhala APS. Ikkonferma li dak l-ammont li semma gie mnaqqas mill-kont tas-socjeta' konvenuta. Ix-xhud ma jistax jghid jekk effettivament kienx hemm xi komunikazzjoni bejn il-bank u din it-terza persuna una volta gew rilaxxjati l-flejjes. Mistoqsi jekk effettivament is-socjeta' konvenuta kellhiex flus meta sar dan il-*bank transfer* wiegeb illi kellha flus. Il-flejjes in kwistjoni pero' hargu minn *overdraft facility* li hija moghtija lil din l-istess socjeta' konvenuta for *working capital requirements*. Ghalhekk fisser illi l-flejjes hargu mhux mill-flus li s-socjeta' konvenuta gia kellha izda mill-facilita' li kienet giet moghtija mill-bank. Spjega li l-mandat ta' sekwestru ma jwaqqafx din il-facilita'.

Anthony Pisani xehed in kontro-ezami nhar it-13 ta' Jannar 2015 fejn iddikjara li s-socjeta' Pulak kienet introducietu ma' kumpanija li tahdem bhala *paper mill* fl-Indja. Ghalhekk eventwalment huwa biegh xi *paper waste* lil din il-kumpanija li kienet giet introdotta lil mis-socjeta' Pulak. Effettivament huwa ghamel zewg *transactions*, wahda li tikkoncerna karti maghrufa bhala OCC u l-ohra maghrufa bhala *mixed paper waste*. Saritlu referenza ghal zewg dokumenti inseriti fl-atti.

Wiehed minnhom huwa nserit a fol 19 tal-process. Ix-xhud iddikjara li dan huwa dokument mahrug mill-kumpanija tieghu Kosecp. Huwa bbilja lil din il-kumpanija estera Prolific Paper ghas-somma ta' circa sittin elf u hamsin dollaru (\$60,050). Huwa gie muri dokument iehor a fol 25 tal-process li wkoll hija invoice tal-kumpanija konvenuta mahruga lil Sushi Limited Papermills ghall-ammont totali ta' wiehed u hamsin elf, tlett mija u tnejn u tletin dollaru Amerikan (\$51,332). Dawn huma zewg transazzjonijiet li huwa ghamel in segwitu tal-introduzzjoni li saret mill-kumpanija Pulak u ghalhekk abbazi tal-introduzzjoni li ghamlet is-socjeta' Pulak huwa ghamel transazzjonijiet fl-ammont ta' mija u ghaxart elef Dollaru Amerikan (\$110,000).

Saret referenza lix-xhud ghall-affidavit tieghu li jinsab inserit fl-atti a fol 34. Fl-affidavit tieghu huwa effettivament kien qal illi huwa kien qed joffri s-somma ta' mija u tmenin dollaru Amerikan (\$180) ghal *paper waste* li kienet tinkludi hames dollari (\$5) commission skont dokument imsemmi fl-affidavit tieghu mmarkat bhala Dokument AP. Huwa gie muri dan l-istess dokument AP u gie mistoqsi jekk f'dan l-istess dokument AP hemmx xi referenza ghal din il-kummissjoni minn naha tas-socjeta' Pulak. Huwa ddikjara li d-dokumenti AP huma emails li gew skambjati bejn ix-xhud u s-socjeta' Pulak. Mistoqsi jekk hemmx xi referenza ghal din il-*commission* ta' hames dollari (\$5) spjega li hemm referenza fl-email datata 7 ta' Jannar 2014 mibghuta minnu lil Deevash Jain li huwa rapprezentant tas-socjeta' Pulak. Mistoqsi ghaliex Deevash Jain effettivament kien ikkonfermalu l-ordni pero' bil-prezz differenti u cioe' bil-prezz ta' mitejn u hmistax-il dollaru Amerikan (\$215) ghal kull tunnellata wiegeb illi ma jafx ghax effettivament ried izid il-prezz pero' bhala *commission agent* gieli jgib prezz iktar u gieli jgib prezz inqas ghall-agent tieghu. Huwa jaqbel li kien hemm differenza ta' hamsa u tletin dollaru Amerikan (\$35).

Ix-xhud gie muri tlett dokumenti nseriti fl-atti a fol 13, 14, 15 u 16 u spjega li huma wkoll korrispondenza bejnu u bejn is-socjeta' estera. Anzi qed issirlu referenza ghal dokument iehor li jinsab inserit fl-atti a fol 40 li hija email mibghuta minn Deevash Jain lilu fejn jikkwota prezz u jghid "*kindly remit the following payments in our account as per hour commission*" u jindikalu *mixed paper waste* ta' hamsa u tletin dollaru Amerikan (\$35) u dan fl-email datata 25th March 2014. Huwa qal illi effettivament Deevash ippretenda li jiehu hamsa u tletin dollaru Amerikan (\$35) bhala *commission* fuq transazzjoni wahda u cioe' dik tal-*mixed waste*. Pero' qatt ma kellu ftehim mieghu dwar din il-*commission* la bil-fomm u lanqas bil-kitba. Mistoqsi kif wiegeb ghal din l-email lil Mr Pulak qal illi ma jiftakarx. Huwa cahad illi huwa qatt qallu biex jindikalu l-*account number* sabiex jibghat il-flus tramite SWIFT.

Ix-xhud kompla jixhed in ri-ezami fejn iddikjara illi meta huwa semma l-180 CFR semma wkoll C5. Is-C5 hija l-commission ta' hames dollari ghal kull tunnellata. Mistoqsi meta Pulak hareg l-invoice ghal dan l-ammont ta' hamsa u tletin dollaru Amerikan (\$35) qal illi qatt ma ra invoice, izda kienet talba tramite email. Huwa qatt ma jaf li rcieva invoice. Mistoqsi jekk hemmx xi rabta bejn Pulak u dawn iz-zewg kumpaniji li ntroducielu qal illi jahseb li hemm relazzjoni ta' xoghol bejniethom.

Anthony Pisani kompla jixhed fl-istess seduta fejn gie muri dokumenti 13 sa 16 tal-process. Mistoqsi jekk effettivament dawn l-emails esebiti fl-atti gewx mibghuta minnu u rcieva ohrajn wiegeb illi dawn huma l-komunkazzjonijiet li ghaddeu bejnu u bejn is-socjeta' estera. Mistoqsi jekk l-email li tinsab inserita fl-atti a fol 16 datata 29 ta' April 2014, l-email li tinsab inserita fl-atti a fol 13 datata

5 ta' Mejju 2014 u a fol 13 hemm zewg emails intbaghtux minnu wiegeb illi dawn it-tlett emails gew mibghuta minnu stess.

Ix-xhud kompli jixhed in kontro-ezami fejn iddikjara li meta huwa qallu li kien se jaghmel pagament fil-pront, kellu f'mohhu li kien se jaghmel pagament ta' *commission* ta' hames dollari Amerikan (\$5) ghal kull tunnellata u qal li l-pagament li eventwalment ghamel kien ta' hames Dollari Amerikan (\$5) ghal kull tunnellata. Sa fejn jaf hu l-flus li rcieviet is-socjeta' attrici zammithom fis-sens li qatt ma baghatithom lura.

Semghet lill-partijiet jittrattaw il-mertu tal-kaz u dan fis-seduta tat-18 ta' Frar 2015 fejn l-istess partijiet talbu lil din il-Qorti tghaddi ghas-sentenza.

Ikkunsidrat:

Illi f'din il-kawza is-socjeta' estera Pulak Tradex Private Limited qed titlob lis-socjeta' konveuta is-somma ta' tmint elef, tliet mija, erbgħa u ghoxrin ewro u sbatax-il centezmu (€8,324.17) ekwivalenti ghal hdax-il elf, u tmienja u hamsin punt tmienja zero Dollaru Amerikan (\$11,058.80) jew kull somma ohra verjuri li tigi likwidata minn din il-Qorti in linea ta' *commission* dovuta lilha. Minn naha l-ohra s-socjeta' konvenuta tghid li l-azzjoni hija intempestiva u l-ammont pretiz mis-socjeta' attrici mhux dovut ghaliex l-ammont pattwit bejn is-socjetajiet kontendenti gie debitament saldat mis-socjeta' konvenuta.

F'din il-kawza din il-Qorti hija rinfaccjata b'zewg verzjonijiet ta' fatti u ghalhekk jispetta lil din l-istess Qorti tezamina fid-dettal id-dokumentazzjoni esebita fid-dawl ta' dak li ntqal u dan sabiex tasal u tiddeciedi dwar liema hi l-iktar verzjoni l-aktar kredibbli u tassomilja l-verita'.

F'dan il-kuntest, ghalhekk, il-Qorti tirreferi ghal dak li sahqet fuqu l-Qorti fil-kawza "**Farrugia vs Farrugia**" (deciza fl-24 ta' Novembru 1966):

"Il-konflitt fil-provi huma haga li l-Qrati jridu minn dejjem ikunu lesti ghalha. Il-Qorti ghandha tezamina jekk xi wahda miz-zewg verzjonijiet, fid-dawl tas-soliti kriterji tal-kredibilita' u speċjalment dawk tal-konsistenza u verosimiljanza, ghandhiex teskludi lill-ohra, anke fuq il-bilanc tal-probabilitajiet, u tal-preponderanza tal-provi ghax dawn, f'kawzi civili, huma generalment sufficjenti ghall-konvinciment tal-gudikant."

U fil-kawza "**Paul Vassallo vs Carmelo Pace**" (Vol. LXX. II. 144):

"In tema legali jigi osservat li huwa principju assodat fil-gurisprudenza li f'kaz ta' zewg verzjonijiet diametrikalment opposti u li jkunu plawsibbli jew possibli, dan jiffavorixxi l-konvenuti in bazi ghall-principju li onus probanti incumbit ei qui dicit non ei qui negat. Huwa l-attur li jrid jipprova l-fatti minnu premessi u allegati fic-citazzjoni. Mill-banda l-ohra pero', il-grad ta' prova rikjest fil-kamp civili, b'differenza minn kawzi kriminali fejn il-ligi tesigi li l-prova tal-htija ghandha tirrizulta minghajr dubju ragjonevoli, fil-kamp civili huwa bizzzejjed li jkun hemm

certezza morali f'mohh il-gudikant. Din ic-certezza morali rikjesta f'kawzi civili hija l-effett tal-bilanc tal-probabilitajiet."

Inoltre, inghad ukoll fil-kawza "**Zammit vs Hili**" (deciza fis-27 ta' Gunju 1953):

"Ma hux dubitat li r-regola generali hi li l-"onus probandi" hu fuq min jafferma fatt u mhux fuq min jinnegah – "ei incumbit probatio qui dicit, non ei qui negat". L-attur qiegħed jghid li l-fond hu detenut prekarjament mill-konvenut, u kwindi jista' jidher "prima facie" li l-piz tal-prova ta' l-allegazzjoni tieghu, dik cjoe' tal-prekarjeta', hu mixhut fuq l-attur. Izda spiss jigri illi waqt li l-kawza tkun miexja l-piz tal-prova jghaddi fuq il-parti l-ohra, ghax jista' jkun gie stabbilit fatt li juri "prima facie" li t-tezi tal-attur hi sostenuta."

In linea preliminari is-socjeta' konvenuta eccepixxiet l-eccezzjoni tal-intempestivita'. Fic-cirkostanzi ta' dan il-kaz però tali eccezzjoni hija għal kollox inammissibbli għaliex kif osservat mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili fis-sentenza fl-ismijiet '**Atlas Insurance Agency Limited v. Sea Malta Company Limited et'**, Citaz. Nru. 1263/00 deciza fid-29 ta' Ottubru 2002:

"eccezzjoni ta' intempestività minhabba nuqqas ta' sejha għall-hlas qabel ma tinfetħ il-kawza ma hijiex ammissibbli għaliex, hlief fil-kaz ta' kawzi kontra l-gvern u xi awtoritajiet pubblici ohra, ma hijiex mehtiega sejha għall-hlas qabel il-kawza u eccezzjoni fis-sens li l-attur għandu jigi akkollat l-ispejjez giudizzjarji – imqar in parti – ghax ma jkunx għamel interpellazzjoni għall-hlas qabel il-kawza ikollha meritu li kieku l-konvenut ammetta t-talbiet attrici u għalhekk il-kawza tkun saret għal xejn ghax kien jammetti qabel li kieku qabel il-kawza saritlu talba

ghallhlas. Ladarba izda saret kontestazzjoni, is-sejha ghall-hlas qabel il-kawza kienet xorta tkun saret ghal xejn u ghalhekk l-eccezzjoni dwar l-ispejjez ghandha tigi michuda.”

Ghalkemm lanqas ma temmen din il-Qorti li ma kienx hemm sejha ghall-hlas qabel ma gie intavolat r-rikors odjern u dan ghaliex kif jirrizulta mill-e-mail datat 3 ta' Mejju 2014 dokument esebit a fol. 14 fejn is-socjeta' attrici kitbet lis-socjeta' konvenuta u talbitha *“remit us commission for both the orders as follows.... the Net total ammont becomes US \$ 11,058.8”* kif ukoll ghall-email ohra ta' l-istess data a fol. 15 fejn hemm miktub *“this mail is a reminder regarding our commission of US \$ 11,058.8 that have not been received by us till yet.”* Ghalhekk ghalkemm huwa minnu dak li stqarr l-avukat difensur tas-socjeta' konvenuta li s-socjeta' attrici qatt ma baghtet invoices ghall-ammonti li qed tirreklama xorta wahda baghtet talba ghall-hlas. Konsegwentement, tali eccezzjoni dwar intempestivita' qed tigi rigettata.

Dwar il-mertu s-socjeta' konvenuta qed tghid li l-ammont pretiz mis-socjeta' attrici mhux dak pattwit u in oltre l-ammont pattwit mas-socjeta' attrici gie debitament saldat minnha. Ghalhekk din il-Qorti trid tezamina l-provi fid-dawl ta' tali eccezzjoni.

Is-socjeta' attrici pprezentat l-affidavit ta' Ajay Jain liema affidavit jinsab esebit fl-atti a fol. 29 fejn is-sur Jain, li huwa id-direttur tas-socjeta' attrici Pulak Tradex Private Limited, stqarr li s-sur Pisani ghan-nom tas-socjeta' KOSECP kien biegh xi waste paper lil socjeta' estera gewwa Indja u s-socjeta' attrici kienet agixxiet bhala commission agent. Spjega li l-ewwel ordni saret nhar id-9 ta' Jannar 2014 u dwar din l-ordni ma jidhirx li hemm xi kontestazzjoni dwar il-kummissjoni

dovuta stante li dan l-ammont gja gie imhallas lis-socjeta' attrici skond id-dokument AP3 anness mal-affidavit tas-Sur Pisani a fol. 41 . Dan il-hlas gie wkoll ikkonfermat minn David Galea in rappresentanza tal-bank APS li kkonferma li s-socjeta' konvenuta hallset lis-socjeta' Pulak Tradex l-ammont ta' elfejn, sitt mija u disgha u sebghin dollaru u tmenin centezmu Dollaru Amerikan (\$2,679.80). Jibqa' ghalhekk li jigi diskuss il-pagament li kellu jsir ai fini tat-tieni ordni.

Mhux ikkontestat li effettivamente is-socjeta' konvenuta kienet baghtet il-merkanzija tat-tieni ordni lis-socjeta' estera gewwa l-Indja. Fil-fatt is-Sur Jain jghid li s-Sur Pisani kien accetta li jhallas lis-socjeta' attrici il-kummissjoni una volta jircievi il-hlas tal-konsenja mis-socjeta' estera. Fil-fatt jghid li huwa kien ircieva il-hlas tal-ewwel konsenja qabel ma rcieva tat-tieni konsenja u allegatament is-Sur Pisani kien talab lis-socjeta' attrici sabiex jaghmel pagament wiehed wara li jircievi l-hlas tat-tieni konsenja. Skond is-Sur Jain l-ewwel hlas mis-socjeta' estera sar fil-15 ta' Marzu 2014 waqt li t-tieni pagament sar fit-28 ta' April 2014. Ikkonferma li wara din it-tieni data is-Sur Pisani ma kkomunikax aktar mas-socjeta' attrici tant li lanqas it-telefonati taghhom ma beda jwiegeb.

Jain ikompli jghid li s-Sur Pisani kien accetta li jhallas l-ammont mitlub fir-rikors promotur u cioe' s-somma ta' hdax-il elf, u tmienja u hamsin punt tmienja zero Dollaru Amerikan (\$11,058.80) tant li kien anke talab id-dettalji tal-kont bankarju tas-socjeta' attrici sabiex jaghmel it-transfer relattiv. Jikkonkludi billi jghid li cio' nonostante d-diversi promessi tieghu ghall-hlas, is-Sur Pisani baqa' ma ghamel l-ebda pagament sakemm saret l-ewwel udjenza ta' dan ir-rikors meta ghamel transfer fis-somma ta' elfejn, sitt mija u disgha u erbghin punt tlieta zero Dollaru Amerikan (\$2,649.30). Ghalhekk din is-somma semmai trid

titnaqqas mis-somma li din il-Qorti talvolta sejra tillikwida una volta tasal biex tiddikjara li t-talba attrici hija gusta.

Is-socjeta' konvenuta ghazlet li ma taghmilx kontro-ezami ta' dan ix-xhud u l-avukat difensur spjega li ghamel dan minhabba il-fatt li dan ix-xhud jghix l-Indja u ghalhekk kien ikun hemm numru ta' diffikultajiet sabiex isiru l-kontro-ezamijiet u ai fini ta' pratticita' ma hassx ghalfejn kellu jinsisti li jaghmel dan l-istess kontro-ezami.

Jinghad li l-process tal-kontro-ezami huwa li, *"a party seeks: (a) to test the veracity and accuracy of evidence in chief, given by a witness called for another party; and (b) to elicit from that witness any relevant facts which may be favourable to the case for the cross-examiner. Cross-examination designed solely to discredit the witness and to destroy or reduce his credibility, is sometimes known as 'impeachment' and is perfectly permissible¹".*

L-awtur **G. D. Nokes**² jghid li *"Cross-examination has the primary object of nullifying or modifying the evidence of the witness [...] it is designed to test the accuracy of the witness's evidence [...] cross-examination gives the witness an opportunity to deal with the case for the other party. The cross-examination must show what part of the witness's evidence is contested, and the opposite version of those facts must be stated to the witness for his comment or explanation."*

¹ **Peter Murphy**, *Murphy on Evidence*, 7th ed., 2000; p. 509;

² *An Introduction to Evidence*, 4th ed., Sweet & Maxwell, 1967; pp.407–408;

L-importanza li jsir kontro-ezami hu spjegat minn **Ian Dennis**³ f'dawn it-termini: *"The cross-examiner may also wish to test and challenge the unfavourable testimony that the witness has given in chief, hoping to get the witness to modify or qualify it, or even to admit that it was a lie or a mistake."*

Issa, abbinat ma' dan, insibu ritenut li, **"Failure to cross-examine a witness who has given relevant evidence for the other side is held technically to amount to an acceptance of the witness's evidence in chief."** It is, therefore, not open to a party to impugn in a closing speech, or otherwise, the unchallenged evidence of a witness called by his opponent, or even to seek to explain to the tribunal of fact the reason for the failure to cross-examine [...] Accordingly, it is counsel's duty, in every case: (a) to challenge every part of a witness's evidence which runs contrary to his own instructions; (b) to put to the witness, in terms, any allegation against him which must be made in the proper conduct of the case; and (c) to put to the witness counsel's own case, in so far as the witness is apparently able to assist with relevant matters, or would be so able, given the truth of counsel's case⁴". L-istess hu l-hsieb ta' l-awtur imsemmi fejn jirrimarka illi, *"failure to cross-examine implies acceptance of the truth of the witness's testimony, as reiterated in R. v. Hart [(1932) 23 C.A.R. 202.]*⁵".

Huwa minnu li dawn ic-citazzjonijiet aktar 'il fuq riportati jirrigwardaw id-dritt Anglo Sassonu, pero' l-Qorti tirrimarka li dawn huma applikabbli *mutatis mutandis* ghall-ordinament Malti. Ta' min ifakkar illi r-rit procedurali civili taghna jsib il-fonti tieghu fid-dritt Ingliz. Il-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili (Kapitolu 12 tal-Ligijiet ta' Malta) kien modellat, fil-gran parti tieghu, fuq in-

³ Law of Evidence, Sweet & Maxwell 4th ed., 2010; p.596;

⁴ **Peter Murphy**, *op. cit.*, p.511;

⁵ **G. D. Nokes**, *op. cit.*, p.407;

normi procedurali Anglo-Sassoni, normi illi gew imhaddna fl-ordinament taghna fi zmien meta Malta kienet tiffirma parti mill-Imperu Brittaniku.

Fil-fatt fil-monografija “Storia della Legislazione in Malta”, l-gurista eminenti Malti **Paolo De Bono** (Malta, 1897) ifisser li taht l-Imperu Ingliz, “*Varie altre leggi parziali, riguardanti l’organizzazione, il procedimento, le prove giudiziarie, furono pubblicate sino al 1850. Nel quale anno la commissione legislativa nominata il 7 agosto 1848 presentò il progetto del codice di leggi organiche e di procedura civile.*” (p.320) u illi, “*Il diritto probatorio è in gran parte modellato sul sistema inglese, già introdotto nell’isola sin dall’anno 1825. Ma i singoli provvedimenti sono alcune volte superiori a quelli delle leggi inglesi medesime.*” (p.322) Importanti ferm illi l-imsemmi awtur, f’footnote ghal din l-ahhar kwotazzjoni, jghid, *inter alia*, hekk: “*Ma lo studio delle opera de’ giuristi inglesi è in questo ramo indispensabile. Ai giovani raccomando specialmente la lettura del BEST, ‘The principles of the law of evidence’ 8th edizione curata dal LELY (Londra 1893). È un’opera che tratta metodicamente la materia, esponendo i canoni fondamentali del diritto probatorio inglese, tracciandone le sorgenti, e mostrandone il nesso.*” (pp.322–323).

Bhala ezempju recensjuri ta’ dak hawn fuq spjegat, il-Qorti tirreferi ghas-sentenza ‘**Lawrence Sive Lorry Sant vs In-Nutar Guze’ Abela**’⁶ fejn naraw li l-Onorabbli Prim’Awla tal-Qorti Civili ghamlet referenza ampja ghad-duttrina Ingliza ghal dak li ghandu x’jaqsam mal-*law of evidence* relattivi ghax-xhieda. Fis-sentenza gie kwotat, l-awtur **Peter Murphy** (ara *supra*), l-opra “*Modern Law of Evidence*” (2nd edition) ta’ **Adrian Keane** u l-opra ntitolata “*Cross on Evidence*” (2nd Australian edition). Aktar qrib zminijietna, l-Onorabbli Prim’Awla tal-Qorti

⁶ Deciza fis-27 ta’ April, 1993 il-Prim’Awla tal-Qorti Civili per S.T.O. J. Said Pullicino;

Civili, fil-kawza fl-ismijiet '**Michael Agius vs. Rita Caruana**'⁷ ghamlet referenza ampja ghar-regoli ta' evidenza Ingliزي f'dak li jirrelata ma' produzzjoni ta' evidenza dokumentarja u l-valur probatorju taghha.

Dan juri li referenza ghandha ssir lejn il-principji regolaturi Ingliزي fuq it-tematika tad-dritt procedurali relattivi ghall-provi u x-xhieda fil-qasam civili.

Biex nghalqu fuq din it-tematika tal-kontro-ezami, jinghad li *di natura* l-kontro-ezami "*is beyond any doubt the greatest legal engine ever invented for the discovery of truth*"⁸.

Illi ghalhekk kien nuqqas tas-socjeta' konvenuta li taghzel li ma taghmilx il-kontro-ezami ta' dan ix-xhud.

Ix-xhud Anthony Pisani ghan-nom tas-socjeta' konvenuta jghid li huwa qatt ma ftiehem fuq kummissjoni differenti minn dik imhallsa ta' US \$5 ghal kull tunnellata u mhux kif qed tippretendi s-socjeta' attrici ta' US \$35 ghal kull tunnellata. Fil-fatt jghid li bl-email datata 8 ta' April 2014 huwa sar jaf ghall-ewwel darba li s-socjeta' attrici kienet qed tippretendi hlas ta' US \$35 ghal kull tunnellata ta' merkanzija li huwa baghat l-Indja. Jghid li huwa ma accettax li jhallas dan l-ammont u jichad li ma baqax f'kuntatt mas-socjeta' attrici meta ghamlet it-talba ghall-hlas taghha. Huwa jghid li huwa hallas is-somma ta' elfejn, sitt mija u disgha u sebghin dollaru u tmenin centezmu (\$2,679.80) lis-socjeta' attrici in rappresentanza tal-kummissjoni dovuta lilha skond l-ewwel ordni.

⁷ Ara digriet kamerali moghti fl-10 ta' Marzu, 2011 mill-Onorevoli Mhallel J. R. Micallef;

⁸ **Larry S. Pozner** u **Roger J. Dodd**, "Cross-Examination: Science & Techniques", 2nd ed., 2004; §1.02, p. 1–3

Jidher li nhar il-25 ta' Marzu 2014 is-socjeta' attrici tramite Dena Bank kienet kitbet e-mail lis-Sur Pisani ghan-nom tas-socjeta' konevnuta sabiex tavversalu l-hlas fl-ammont ta' US\$ 9,775.5 rapprezentanti il-kummissjoni taghha dwar konsenja ta' mix paper waste kalkolata b'rata ta' US \$35 x 279.30 MT li jammonta ghal US\$ 9,775.5. Is-Sur Pisani jaghmel referenza ghal din l-email billi jindika d-dokument AP1 a fol 39 fejn hemm imnizzel li l-kummissjoni kellha tkun ta' US\$ 5 per tunnellata skond din l-email datata 11 ta' Frar 2014 u ghalhekk huwa ovvju li tali e-mail qed taghmel referenza ghall-ewwel ordni u mhux it-tieni stante li hija datata qabel l-email mibghuta a fol 40 datata 25 ta' Marzu 2014.

Jekk wiehed kellu jezamina 'it-thread' tal-emails esebiti jirrizulta s-segwenti:

- a. Nhar l-1 ta' Mejju 2014 fl-16.33 is-socjeta' attrici talbet lis-socjeta' konvenuta jekk effettivament kienet gja ghamlet il-pagament tal-kummissjoni dovuta lilha.
- b. Nhar it-3 ta' Mejju 2014 fil-17.09 is-socjeta' attrici fakkret lis-socjeta' konvenuta dwar il-kummissjoni dovuta lilha fl-ammont ta' US\$ 11,058.8.
- c. Nhar it-3 ta' Mejju 2014 fil-17.12 is-socjeta' attrici baghtet e-mail lis-socjeta' konvenuta fejn ghamlet referenza ghal dak dovut lilha bhala kummissjoni fuq iz-zewg ordnijiet li saru wahda fl-ammont ta' US \$1283.3 u l-ohra fl-ammont ta' US \$9775.50. Totali nett ta' US \$11,058.8.
- d. Nhar il-5 ta' Mejju 2014 f'14.37 saret e-mail ohra fejn is-socjeta' attrici kitbet lis-socjeta' konvenuta u infurmathom li kienet ghadha qed tistenna il-kummissjoni taghha.
- e. Nhar il-5 ta' Mejju 2014 fl-19.59 is-Sur Pisani ghan-nom tas-socjeta' konvenuta wiegeb u baghat e-mail lis-socjeta' attrici fejn qalilha li kien

imsiefer u kien lest li jirranga għall-hlas tal-kummissjoni fil-fatt staqsa sabiex tibghatlu is-SWIFT code tal-bank tagħha fl-India u l-IBAN number jew numru tal-kont ta' fejn kellu jsir il-hlas.

- f. Nhar il-5 ta' Mejju 2014 is-socjeta' attrici baghtet email lis-socjeta' konvenuta fejn infurmatha li kienet għa indikatlu s-swift code tal-bank tagħha (Dena Bank) u regghet irrepriet dan l-istess numru BKTRUS33.
- g. Nhar il-5 ta' Mejju 2014 fid-21:15 l-istess Sur Pisani kien saqsa jekk is-swift code tal-bank indikat mis-socjeta' attrici kienx jirreferi għall-bank gewwa l-Indja jew il-bank intermedjarju gewwa l-Amerka.
- h. Nhar is-6 ta' Mejju 2014 fl-10.05 regghet baghtet e-mail ohra lis-socjeta' attrici fejn infurmatha li s-swift code number kien tal-bank fl-India.
- i. Nhar id-9 ta' Mejju 2014 fil-17.06pm is-socjeta' attrici regghet baghtet reminder lis-socjeta' konvenuta sabiex tkun taf fejn hi qiegħda dwar il-hlas li kellha tircievi.
- j. Nhar it-12 ta' Mejju 2014 fil-16.04pm is-socjeta' attrici talbet lis-socjeta' konvenuta tinfurmagħha jekk għamlitx il-hlas relattiv.
- k. Nhar it-13 ta' Mejju 2014 fil-12.20pm is-socjeta' attrici għarrfet lis- socjeta' konvenuta li kienu għa għaddew għoxrin jum minn meta l-konsenja waslet l-Indja u kienet għadha ma rcevietx il-kummissjoni.
- l. Nhar l-14 ta' Mejju 2014 fis-13.25pm is-socjeta' attrici regghet baghtet reminder lis-socjeta' konvenuta u qaltilha *'awaiting for your needful response'*.
- m. Nhar id-19 ta' Mejju 2014 fil-13.11 pm is-socjeta' attrici staqsiet lis-socjeta' konvenuta għaliex ma kinitx qed twiegeb l-emails tagħha u għaliex effettivament ma kinitx għadha kkreditat il-kont bankarju tagħha billi ma bagħtitx il-kummissjoni dovuta minnha u kien għalhekk li kienet ser tipprocedi ulterjorment bil-ligi sabiex tithallas.

Illi ghalhekk mis-suespost jirrizulta li ghalkekk mis-socjeta' attrici baghtet ghal-hlas f' diversi okkazzjonijiet is-socjeta' konvenuta baqghet inadempjenti. Minn imkien ma jirrizulta li effettivament is-socjeta' konvenuta kienet qed tikkontesta li jsir il-hlas. Anzi semmai addirittura jirrizulta li kienet lesta li thallas dak dovut minnha skond l-email fuq indikata u datata 5 ta' Mejju 2014 fid-19.59 fejn talbet id-detallji dwar il-kont bankarju tas-socjeta' attrici sabiex taghmel il-pagament dovut skond l-email antecedenti fejn kien hemm indikat is- somma ta' hdax-il elf, u tmienja u hamsin punt tmienja zero Dollaru Amerikan (\$11,058.80).

Illi fil mori ta' din il kawza jidher li s-socjeta' konvenuta gja versat -omma ta elfejn, sitt mija u disgha u sebghin dollaru u tmenin centezmu (\$2,679.80) lejn il-kont tas-socjeta' attrici u ghalhekk il-bilanc dovut illum huwa ta' US\$ 8379.

Ghaldaqstant din il-Qorti qieghda tilqa' it- talba attrici u dan f'somma ridotta u ghalhekk qieghda tichad l-eccezzjonijiet tas-socjeta' konvenuta u tikkundanna lis-socjeta' konvenuta thallas lis-socjeta' attrici is-somma ta' US \$ 8,378 ekwivalenti ghal sebat elef, disa' mija u tletin ewro u wiehed u sebghin centezmu (€7,930.71) *[skond ir-rata tal-kambju ta' €1 ekwivalenti ghal USD 1.0564 tal-lum 15 ta' April 2015 moghtija mill-Bank Centrali ta' Malta]*.

Bl-ispejjez jithallsu kollha mis-socjeta' konvenuta u l-imghax jibda jiddekorri mil-lum sad-data tal-effettiv pagament.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----